

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
HENRIK SAUGMANDSGAARD ØE
esitatud 28. septembril 2017¹

Liidetud kohtuasjad C-397/16 ja C-435/16

Acacia Srl

versus

Pneusgarda Srl (pankrotis),

Audi AG

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Corte d'appello di Milano (Milano apellatsioonikohus, Itaalia))

ja

Acacia Srl,

Rolando D'Amato

versus

Dr. Ing. h.c. F. Porsche AG

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim kohus))

Eelotsusetaotlus – Määrus (EÜ) nr 6/2002 – Ühenduse disainilahendused – Artikli 110 lõige 1 – Erand kaitsest – Lubatud kasutus – Varuosa – Auto velg – Mõiste „mitmeosaline toode“ – Selle nõude puudumine, et osa kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest – Varuosade turu ulatuslik liberaliseerimine – Mitmeosalise toote algse välimuse taastamise võimaldamiseks kehtestatud kasutusnõue – Tootja või mitte tooteomanikust edasimüüja võetavad ettevaatusabinõud – Tarneahelas järgnevate kasutajate hoolsuskohustus kasutustingimuste järgimisel

I. Sissejuhatus

1. Corte d'appello di Milano (Milano apellatsioonikohus, Itaalia) ja Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim kohus) esitasid Euroopa Kohtule eelotsusetaotlused nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta² artikli 110 lõige 1 tõlgendamise kohta.

2. Need taotlused on esitatud kohtuvaidlustes, millest esimese üks pool on Acacia Srl (edaspidi „Acacia“) ja Pneusgarda Srl (pankrotis) ja teine pool on Audi AG (edaspidi „Audi“) ning teise üks pool on Acacia ja Rolando D'Amato ja teine pool on Dr. Ing. h.c. F. Porsche AG (edaspidi „Porsche“), ja mis puudutab seda, et Acacia valmistab ja turustab velgi, millel on kujutatud Audile ja Porschele kuuluvad ühenduse disainilahendused.

¹ Algkeel: prantsuse.

² EÜT 2002, L 3, lk 1; ELT eriväljaanne 13/27, lk 142.

3. Eelotsusetaotluse esitanud kohtute küsimustega palutakse selgitada, kas Acacia võib põhikohtuvaidlustes tugineda määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 ette nähtud remondiklauslile. Selles klauslis tehakse ühenduse disainilahendusest tulenevast kaitsest erand varuosadele, mida kasutatakse mitmeosaliste toodete parandamiseks selleks, et võimaldada taastada nende algset välimust.

4. Teen Euroopa Kohtule sisuliselt ettepaneku vastata nendele küsimustele järgmiselt. Ühelt poolt kuuluvad Acacia valmistatud autoveljed selle remondiklausli kohaldamisalasse siis, kui neid kasutatakse selleks, et võimaldada sõidukit remontida selle algse välimuse taastamiseks. Teiselt poolt võib velgede tootja või edasimüüja nagu Acacia sellele tingimusele tugineda, kui ta täidab hoolsuskohustust seoses sellega, et tarneahelas järgnevad kasutajad täidavad eespool nimetatud kasutustingimusi.

II. Õiguslik raamistik

A. Määrus nr 6/2002

5. Määruse nr 6/2002 põhjenduses 13, milles on nimetatud vastavalt selles määruses ja direktiivis 98/71/EÜ disainilahenduste õiguskaitse kohta³ sätestatud remondiklauslit, on sätestatud:

„Liikmesriikide õigusakte kaitstud disainilahenduste kasutamise kohta mitmeosaliste toodete remontimisel toodete algse välimuse taastamiseks, juhul kui disainilahendust on kasutatud või see sisaldub tootes, mis moodustab sellise toote koostisosa, millest kaitstud disainilahendus oleneb, ei ole võimalik täielikult ühtlustada [direktiivi 98/71] kaudu. Nimetatud direktiiviga seotud lepitusmenetluse raames kohustus [Euroopa K]omisjon kolm aastat pärast direktiivi ülevõtmise lõpptähtaega läbi vaatama nimetatud direktiivi sätete mõju eelkõige enim mõjutatud tööstusharudele. Nendel asjaoludel on asjakohane jätta ühenduse disainilahendusele vastav kaitse andmata disainilahendusele, mida kohaldatakse tootele või mis sisaldub tootes, mis omakorda moodustab selle välimust mõjutava mitmeosalise toote koostisosa ning mida kasutatakse mitmeosalise toote remontimisel selle algse välimuse taastamiseks, kuni [Euroopa Liidu N]õukogu on komisjoni ettepaneku alusel teinud otsuse oma poliitika kohta selles küsimuses.“

6. Selle määruse artiklis 3 on sätestatud järgmised mõisted:

„[...]

- a) disainilahendus – toote või selle osa välimus, mis tuleneb eelkõige toote enese ja/või selle kaunistuste joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omadustest;
- b) toode – mis tahes tööstuslikult või käsitsi valmistatud ese, kaasa arvatud osad, mis on ette nähtud mitmeosalisel tootes ühendamiseks, pakend, kujundus, graafilised sümbolid ja tüpograafilised kirjatüübid, kuid välja arvatud arvutiprogrammid;
- c) mitmeosaline toode – mitmest osast koosnev toode, mida on võimalik osade asendamiseks lahti võtta ja uuesti kokku panna.“

7. Määruse nr 6/2002 artiklis 4 „Kaitsekõlblikkus“ on sätestatud:

„1. Disainilahendust kaitstakse ühenduse disainilahendusena juhul, kui see on uudne ja eristatav.

³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. oktoobri 1998. aasta direktiiv disainilahenduste õiguskaitse kohta (EÜT 1998, L 289, lk 28; ELT eriväljaanne 13/21, lk 120).

2. Disainilahendus, mida on kasutatud või mis sisaldub mitmeosalise toote koostisosaks olevas tootes, loetakse uudeks ja eristatavaks:

- a) kui koostisosa on pärast mitmeosalisse tootesse paigutamist selle tavakasutuse käigus nähtav ja
- b) sel määral, kui need koostisosa nähtavad omadused vastavad uudsuse ja eristatavuse tunnustamise tingimustele.

3. Lõike 2 punkti a kohane „tavakasutus“ on kasutamine lõppkasutaja poolt ning see ei hõlma hooldust, teenindust ega remonti.“

8. Selle määruse artikli 19 „Ühenduse disainilahendusest tulenevad õigused“ lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„Ühenduse registreeritud disainilahendus annab selle omanikule ainuõiguse kasutada disainilahendust ning takistada kolmandat isikut seda loata kasutamast. Nimetatud kasutamiseks loetakse eelkõige sellise toote valmistamist, pakkumist, turustamist, importi, eksporti või kasutamist või nendel eesmärkidel sellise toote säilitamist, milles disainilahendus sisaldub või mille puhul seda on kasutatud.“

9. Nimetatud määruse artiklis 21 „Õiguste lõppemine“ on ette nähtud:

„Ühenduse disainilahendusest tulenevad õigused ei hõlma toiminguid seoses tootega, milles ühenduse disainilahendusest tuleneva kaitse alune disainilahendus sisaldub või mille puhul seda on kasutatud, kui toote on ühenduses turule toonud ühenduse disainilahenduse omanik või seda on tehtud tema nõusolekul.“

10. Määruse nr 6/2002 artiklis 110 „Üleminekusäte“ on ette nähtud:

„1. Kuni jõustuvad komisjoni asjakohase ettepaneku alusel vastuvõetud muudatused käesolevas määruses, ei ole ühenduse disainilahendusena kaitstav mitmeosalise toote koostisosa moodustav disainilahendus, mida on artikli 19 lõike 1 tähenduses kasutatud selle mitmeosalise toote parandamisel tema esialgse välimuse taastamiseks.“

2. Lõikes 1 viidatud komisjoni ettepanek esitatakse ning seda arutatakse koos ettepanekutega, mille komisjon samas küsimuses esitab direktiivi [98/71] artikli 18 kohaselt.“

B. Itaalia õigus

11. 10. veebruari 2005. aasta seadusandliku dekreeedi nr 30 tööstusomandi seadustiku kohta (Decreto legislativo, n. 30, Codice della proprietà industriale; *Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana*, edaspidi „*GURI*“, nr 52, 4.3.2005), mida on muudetud 13. augusti 2010. aasta seadusandliku dekreediga nr 131 (Decreto legislativo, n. 131, *GURI* nr 192, 18.8.2010), artiklis 241 „Ainuõigused mitmeosalise toote koostisosadele“ on sätestatud:

„Kuni [direktiivi 98/71] ei ole komisjoni ettepanekul vastavalt direktiivi artikli 18 sätetele muudetud, ei saa mitmeosalise toote koostisosadega seotud ainuõigustele tuginedes takistada selliste osade tootmist ja müüki, mis on mõeldud vastava mitmeosalise toote remondiks, et taastada toote esialgne välimus.“

III. Põhikohtuasjad ja eelotsuse küsimused

A. Kohtuasi C-397/16

12. Audi on mitme alumiiniumisulamist velje ühenduse disainilahenduse omanik.

13. Audi on seisukohal, et teatavad kaubamärgiga WSP Italy tähistatud sulamist valmistatud velgede koopiad, mida toodab Acacia ja müüb sõltumatu edasimüüja Pneusgarda, kujutavad endast talle kuuluvatest ühenduse disainilahendustest tulenevate õiguste rikkumist. Ta esitas seega Acacia ja Pneusgarda vastu hagi Tribunale di Milanole (Milano kohus, Itaalia) nõudega tuvastada väidetav rikkumine ja keelata Acacia ja Pneusgarda kui vastavalt kõnealuste toodete tootja ja edasimüüja tegevus. Menetluse ajal kuulutati välja Pneusgarda pankrot.

14. See kohus rahuldab Audi nõude 27. novembri 2014. aasta kohtuotsusega nr 2271/2015, tuvastades, et Acacia kaubandustegevus, mis seisnes veljekoopiate importimises, eksportimises, tootmises, turustamises ja reklaamis, on kuuest ühenduse disainilahendusest, mille kaitset Audi oli taotlenud, tulenevate õiguste rikkumine.

15. Acacia kaebas selle kohtuotsuse edasi eelotsusetaotluse esitanud kohtule, väites, et tema toodetavad veljed kuuluvad määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 ette nähtud remondiklausli kohaldamisalasse.

16. Eelotsusetaotluse esitanud kohus rõhutab, et põhikohtuasja lahendus sõltub määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 tõlgendamisest. Ta täpsustab, et ta kaldub arvama, et vaidlusalused veljed kuuluvad selles sättes ette nähtud remondiklausli kohaldamisalasse.

17. Nendel asjaoludel otsustas Corte d'appello di Milano (Milano apellatsioonikohus, Itaalia) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

- „1. Kas [esiteks] siseturul kaupade vaba liikumise ja teenuste osutamise vabaduse põhimõtetega, [teiseks] Euroopa Liidu konkurentsieeskirjade tegeliku kohaldamise ja siseturu liberaliseerimise põhimõttega, [kolmandaks] liidu õiguse kasuliku mõju ja Euroopa Liidus ühetaolise kohaldamise põhimõtetega, [neljandaks] Euroopa Liidu teiste õigusnormidega, näiteks direktiivi 98/71 ja eelkõige selle artikliga 14, [komisjoni 27. mai 2010. aasta] määruse [(EL)] nr 461/2010 [Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 101 lõike 3 kohaldamise kohta teatavat liiki vertikaalsete kokkulepete ja kooskõlastatud tegevuse suhtes mootorsõidukisektoris (ELT 2010 L 129, lk 52)] artikliga 1 ja [Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni Euroopa Majanduskomisjoni] UNECE eeskirjaga nr 124 [Ühtsed sätted, mis käsitlevad sõiduautode ja nende haagiste velgede tüübikinnitust] on vastuolus määruse nr 6/2002 remondiklauslit sisaldava artikli 110 niisugune tõlgendus, millega jäetakse varuveljekoopia, mis on esteetiliselt identne tootja originaalveljega ja on saanud tüübikinnituse viidatud UNECE eeskirja nr 124 alusel, mõiste „mitmeosalise toote (auto) koostisosa selle toote remontimisel ja selle esialgse välimuse taastamisel“ alt välja?
2. Kas juhul, kui vastus esimesele küsimusele on eitav, tuleb – pärast esimeses küsimuses nimetatud huvide kaalumist – arvestada, et registreeritud disainilahenduste tööstusomandit käsitlevate õigusnormidega on vastuolus remondiklausli kohaldamine täiendavate koopiatoodete suhtes, mille puhul klient võib teha erinevaid valikuid, põhjusel et remondiklauslit tuleb tõlgendada kitsalt ja sellele saab tugineda ainult varuosade puhul, mille kuju on seotud tootega, st koostisosade puhul, mille kuju on mitmeosalise toote välimuses põhimõtteliselt muutumatult kindlaks määratud, ning välistatakse teised koostisosad, mida võib pidada asendatavaks ja vastavalt kliendi soovile vabalt kasutatavaks?

3. Kui vastus [teisele küsimusele] on jaatav, missuguseid abinõusid peab varuveljekoopiade tootja võtma, et tagada mitmeosalise toote remondiks ja esialgse välimuse taastamiseks mõeldud toodete õiguspärane ringlus?”

B. Kohtuasi C-435/16

18. Porsche on mitme sõidukirattaid kujutava ühenduse disainilahenduse omanik.

19. Acacia, mille juht R. D'Amato on põhikohtuasjas samuti apellant, toodab eri autotootjate valmistatud sõiduautode velgi. Tema tootevalikusse kuuluvad kergsulamist veljed „W1050 Philadelphia“, „W1051 Tornado Silver“, „W1054 Saturn“ ja „W1053 Helios Silver“, mis reprodutseerivad ühenduse disainilahendusi, mille omanik on Porsche. Tema toodetud velgedele on paigaldatud Acacia kaubamärk „WSP Italy“ ning tähis „Not O.E.M.“.

20. Acacia pakub oma kergsulamist velgi müügiks oma veebisaidil www.wspitaly.com, mis on Saksamaal kättesaadav saksa keeles. Sellelt lõppkasutajatele adresseeritud veebisaidilt saab velgi osta üksikult või hulgi. Seal on ka ingliskeelne märg, et tegu on varurattakoopiatega või varuratta osaliste koopiatega, mis on täiesti ühilduvad seal nimetatud sõidukitega ja mõeldud nende remondiks, et taastada nende algne välimus. Porsche sõidukitele mõeldud kergsulamist velgede kohta on Acacia märkinud, et tegu varuvelgedega, mida saab kasutada ainult Porsche sõidukitel.

21. Kuna Porsche leidis, et kergsulamist veljed „W1050 Philadelphia“, „W1051 Tornado Silver“, „W1054 Saturn“ ja „W1053 Helios Silver“ rikuvad tema ühenduse disainilahendustest tulenevaid õigusi, esitas ta Landgerichtile (maakohus, Saksamaa) hagi nõudega keelata Acacial vaidlusaluste velgede valmistamine ja turustamine.

22. Acacia ja selle juht väitsid, et vaidlusalused veljed on varuosad, mida kasutatakse kahjustada saanud Porsche sõidukite remontimiseks, nii et vastavalt määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikele 1 ei ole need nende disainilahendustega, mille omanik on Porsche, kaitstud.

23. Landgericht (maakohus) otsustas, et Porsche esitatud hagi oli põhjendatud. Kuna Acacia ja tema juhi esitatud apellatsioonkaebus jäeti rahuldamata, esitasid need apellatsioonikohtult loa saanud kassatsioonkaebuse eelotsusetaotluse esitanud kohtule.

24. Eelotsusetaotluse esitanud kohus juhib tähelepanu sellele, et Acacia ja tema juhi kassatsioonkaebuse lahendus sõltub määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 tõlgendusest. Ta täpsustab selle kohta, et ta kaldub arvama, et koostisosad, mis ei sõltu tootekujust, nagu käesolevas kohtuasjas kõne all olevad veljed, ei kuulu selles õigusnormis sätestatud remondiklausli kohaldamisalasse.

25. Nendel tingimustel otsustas Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 ette nähtud erand on kohaldatav ainult toote kujust olenevate, see tähendab selliste koostisosade suhtes, mille kuju on terviktoote välimusega põhimõtteliselt muutumatult kindlaks määratud ja mida klient ei saa seega – nagu näiteks mootorsõiduki velgede puhul – vabalt valida?”

2. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav:

kas määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 disainilahenduste kaitsest ette nähtud erand on kohaldatav ainult identselt kujundatud, seega ka värvitooni ja suuruse poolest originaaltoodetele vastavate toodete suhtes?

3. Kui vastus esimesele küsimusele on eitav:

kas määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 disainilahenduste kaitsest ette nähtud erand on kohaldatav pakkuja suhtes, kes oma tootega põhimõtteliselt rikub vaidlustatud disainilahendusest tulenevaid õigusi, ainult siis, kui kõnealune pakkuja objektiivselt tagab, et tema toodet kasutatakse ainult parandamise eesmärgil, aga mitte ka muudel eesmärkidel, nagu näiteks terviktoote täiendamisel või isikupärastamisel?

4. Kui vastus kolmandale küsimusele on jaatav:

milliseid abinõusid peab võtma pakkuja, kes oma tootega põhimõtteliselt rikub vaidlustatud disainilahendusest tulenevaid õigusi, selleks et objektiivselt tagada, et tema toodet kasutatakse ainult parandamise eesmärgil, aga mitte ka muudel eesmärkidel, nagu näiteks terviktoote täiendamisel või isikupärastamisel? Kas on piisav:

- a) kui pakkuja märgib müügiprospektis, et müük toimub ainult parandamise eesmärgil terviktoote esialgse välimuse taastamiseks, või
- b) on vajalik, et pakkuja seab tarne tegemisel tingimuseks soetaja (edasimüüja või tarbija) esitatud kirjaliku kinnituse selle kohta, et ta kasutab pakutud toodet ainult parandamise eesmärgil?“

IV. Menetlus Euroopa Kohtus

26. Eelotsusetaotlus kohtuasjas C-397/16 registreeriti Euroopa Kohtu kantseleis 18. juulil 2016 ja kohtuasjas C-435/16 4. augustil 2016.

27. Kohtuasjas C-397/16 esitasid kirjalikud seisukohad Acacia, Audi, Itaalia, Saksamaa ja Madalmaade valitsus ning Euroopa Komisjon.

28. Kohtuasjas C-435/16 esitasid kirjalikud seisukohad Acacia ja R. D'Amato, Audi, Saksamaa, Itaalia ja Madalmaade valitsus ning komisjon.

29. Euroopa Kohtu presidendi 25. aprilli 2017. aasta määrusega need kaks kohtuasja liideti suulise menetluse ja kohtuotsuse tegemise huvides.

30. 14. juuni 2017 kohtuistungil osalesid suuliste seisukohtade esitamiseks Acacia ja R. D'Amato, Audi, Porsche, Itaalia, Saksamaa ja Prantsuse valitsus ning komisjon.

V. Õiguslik analüüs

31. Käesolevad kohtuasjad käsitlevad määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 mitmeosalise toote parandamiseks kasutatavate varuosade jaoks sätestatud remondiklauslit. Nagu ma järgnevalt selgitan, põhjustas see ühenduse disainilahendusest tuelenevast kaitsest tehtav erand kõnealuse määruse vastuvõtmisele eelnenud seadusandliku menetluse ajal laialdast arutelu.

32. Et oleks kergem mõista, mis on käesolevas kohtuasjas kaalul, kirjeldan alustuseks selle remondiklausli mõtet, milleks on varuosade turu ulatuslik liberaliseerimine (A osa).

33. Teise küsimusega kohtuasjas C-397/16 ja esimese küsimusega kohtuasjas C-435/16 palutakse selgitada, kas määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud erandi ulatus piirdub ainult osadega, mille kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest. Teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata nendele küsimustele eitavalt, sest selle nõude kaotamine oli vajalik selleks, et jõuda kõnealuse määruse vastuvõtmise osas nõukogus poliitilisele kokkuleppele (B osa).

34. Teises kohtuasjas C-435/16 esitatud küsimusega palutakse selgitada, kas määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 ulatus piirdub ainult originaalosadega eelkõige nende värvuselt ja mõõtmetelt identsete osadega. Teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata sellele küsimusele jaatavalt. Analüüsin selles kontekstis samuti nõuet, et tegu peab olema „mitmeosalise toote koostisosaga“, ja ka nõuet, et seda tuleb kasutada mitmeosalise toote parandamiseks (C osa).

35. Kolmas küsimus kohtuasjas C-397/16 ning kolmas ja neljas küsimus kohtuasjas C-435/16 puudutavad ettevaatusabinõusid, mida tuleb võtta osade tootjal või müüjal, kes soovib tugineda määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikele 1.

36. Selle kohta teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata nii, et selleks, et mitmeosalise toote ühe koostisosa tootja või müüja saaks sellele erandile tugineda, peab ta täitma hoolsuskohustust selles osas, et turustamisahelas järgnevad kasutajad järgivad määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud kasutustingimusi. See hoolsuskohustus eeldab ühelt poolt, et ta teavitab ostjat asjaolust, et asjaomane osa kätkeb disainilahendust, mille omanik ta ei ole, ja et see osa on mõeldud kasutamiseks ainult selles õigusnormis sätestatud tingimustel, ning teiselt poolt, et ta kaotab õiguse sellele õigusnormile tugineda, kui ta teadis või oleks mõistlikult pidanud teadma, et osa ei kasutata vastavuses nende tingimustega (D osa).

37. Täpsustan, et vastuse selliselt kindlaks määratud elemendid võimaldavad vastata esimesele küsimusele kohtuasjas C-397/16 nii, et autovelge tuleb käsitada „mitmeosalise toote koostisosana“ määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1⁴ tähenduses ja sellele võib teha selles õigusnormis sätestatud erandi, kui seda koostisosa kasutatakse selleks, et võimaldada mitmeosalist toodet parandada selle algse välimuse taastamiseks.⁵ Lisan, et sellele küsimusele vastamiseks ei ole vaja analüüsida muid seal nimetatud põhimõtteid ja õigusnorme, nagu õigusega rõhutasid Saksamaa valitsus ja komisjon.

A. Määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud remondiklausli mõte

38. Nagu komisjon rõhutas, tuleneb määruse ettepanekus esitatud põhjendustest, et remondiklausli eesmärk oli hoida ära registreeritud õiguste omanike monopolide tekkimist mitmeosaliste toodete koostisosadele:

„Selle õigusnormi eesmärk on vältida teatavatele varuosadele tootmisharusisese turu loomist.

[...]

[...] Tarbija, kes on ostnud kaua kasutatava toote, mis võib olla kallihinnaline (näiteks sõiduauto), oleks määramata ajaks kohustatud ostma väliseid koostisosi mitmeosalise toote valmistajalt. See võib välja viia konkurentsi ebatervete tingimuste loomiseni varuosade turul, aga praktikas ka mitmeosalise toote valmistajale monopoli kindlustamiseni ajaks, mis kestab kauem kui tema disainilahenduse kaitse [...]“⁶

⁴ Vt käesoleva ettepaneku punktid 92 ja 93.

⁵ Vt käesoleva ettepaneku punktid 97–110.

⁶ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse disainilahenduste kohta [KOM(93) 342 (lõplik), lk 24 ja 25].

39. Et määruse ettepanekus selliselt arvestatud juhtumit hästi mõista, pean tarvilikuks kirjeldada ühenduse disainilahendusest tuleneva kaitse õiguslikke tagajärgi sõiduauto projekteerimise, selle auto turustamise ja selle auto osa asendamise etappidele.

40. Esiteks oletame, et autotootja töötab välja määruse nr 6/2002 artikli 4 lõike 1 tähenduses uudse ja eristatava auto disainilahenduse. Tootja taotleb ühenduse disainilahendusest tulenevat kaitset ja saab selle autole, mis on mitmeosaline toode selle määruse artikli 3 punkti c tähenduses. Ta saab nimetatud määruse artikli 4 lõike 2 kohaselt selle kaitse ka paljudele autos sisalduvatele osadele, nagu kaitseraud, keretiivad, uksed, tuled või rattaveljed.

41. Nende ühenduse disainilahenduste omanikuna saab autotootja selle määruse artikli 19 kohaselt ainuõiguse neid osi kasutada ja keelata kõikidel kolmandatel isikutel neid ilma tema nõusolekuta kasutada. Teisisõnu on sellel autotootjal nende disainilahenduste kasutamise monopol, mis võimaldab tal keelata kolmandatel isikutel valmistada või turustada autot või autoosi, milles kasutatakse neid disainilahendusi.

42. Samas ja teiseks piirab määruse nr 6/2002 artiklis 21 ette nähtud õiguste lõppemise reegel seda monopoli nii, et see kehtib ainult asjaomaste toodete esmakordsel turuleviimisel.⁷ Selle õigusnormi järgi nimelt ei laiene omaniku need õigused toimingutele toodete suhtes, mis on omaniku poolt või tema loaga viidud turule. Seega lõpevad iga kord auto müümisel autotootja õigused mitte ainult müüdud autole, mida käsitatakse mitmeosalise tootena, vaid ka igale selle auto osale, mis oleks ühenduse disainilahendusega kaitstud.

43. Kolmandaks on võimalik, et üks autotootja müüdavas autos sisalduv osa, nagu kaitseraud, keretiivad, uksed, tuled või rattaveljed, muutub defektseks ja tuleb asendada.

44. Vastavalt määruse nr 6/2002 artiklitele 19 ja 21 on autotootjal kasutusmonopol kõikidele talle kuulus disainilahendus sisalduvatele varuosadele kuni esmakordse turuleviimiseni. Seega annavad need sätted tootjale õiguse keelata niisuguste osade valmistamist või turustamist ilma tema nõusolekuta ja seda kogu mitmeosalise toote – käesoleval juhul sõiduki – kasutusajal.

45. Just selle monopoli, nimelt omaniku monopoli mitmeosalise toote varuosadele kaotamine teatud asjaoludel ongi määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 ette nähtud remondiklausli eesmärk. See klausel näeb nimelt ette, et omaniku õigused ei laiene osadele, mida kasutatakse mitmeosalise toote parandamisel, et võimaldada taastada selle algset välimust.

46. Täpsustan kohe, et remondiklausliga selle praeguses redaktsioonis toimub minu arvates varuosade turu *ulatuslik liberaliseerimine*, vastupidi komisjoni algselt väljapakutud redaktsioonile, millega toimus selle turu *piiratud liberaliseerimine*.⁸ Nimelt piirdus remondiklausli algses redaktsioonis selle klausli kohaldamisala ainult osadega, mille kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest, nagu sõidukituled. Sellepärast säilis disainilahenduste omanikel monopol osade suhtes, mille kuju mitmeosalise toote välimusest ei sõltu, näiteks autoveljed.

47. Selle tingimuse kaotamine oli aga vajalik selleks, et nõukogus oleks võimalik vastu võtta määrus nr 6/2002, nagu ma järgmises osas selgitan. Sellepärast hõlmab remondiklausli lõplik redaktsioon *kõiki* varuosi, ilma kujuga seotud piiranguta.

⁷ Omaniku ainuõiguste lõppemise põhimõte on ka üks patentist, autoriõigusest või kaubamärgist tuleneva kaitse aluseid. Vt eelkõige ühtse patendikohtu lepingu (ELT 2013, C 175, lk 1) artikkel 29; Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2001. aasta direktiivi 2001/29/EÜ autoriõiguse ja sellega kaasnevate õiguste teatavate aspektide ühtlustamise kohta infoühiskonnas (EÜT 2001, L 167, lk 10; ELT eriväljaanne 17/01, lk 230) artikli 4 lõige 2 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. juuni 2017. aasta määruse (EL) 2017/1001 Euroopa Liidu kaubamärgi kohta (ELT 2017, L 154, lk 1) artikkel 15.

⁸ Vt käesoleva ettepaneku punktid 71–78.

B. Mitmeosalise toote välimusest sõltuva koostisosa kuju nõude puudumine (teine küsimus kohtuasjas C-397/16 ja esimene küsimus kohtuasjas C-435/16)

48. Audi, Porsche ja Saksamaa valitsus väitsid, et määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 ette nähtud remondiklauslit tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav ainult nendele mitmeosalise toote koostisosadele, „mille puhul disainilahenduse kaitse sõltub mitmeosalise toote välimusest“, ehk teisisõnu koostisosadele, mille kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest.

49. See argumentatsioon teenib velgede disainilahenduste omanike, nagu Audi ja Porsche, huve järgmisel põhjusel. Nagu nad väga üksikasjalikult selgitasid, ei sõltu velgede kuju sõiduki välimusest. Teisisõnu võib igale sõidukile kinnitada eri mudeliga velgi. Sellepärast jäävad selle tõlgenduse järgi veljed määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 kohaldamisalast välja, mis võimaldab Audi ja Porsche sõnul neil säilitada oma monopoli varuvelgedele, mis sisaldavad neile kuuluvaid disainilahendusi.

50. Täpsustan, et Porsche viitas paljudele riikide kohtute otsustele, mis väidetavalt kinnitavad seda tõlgendust,⁹ samas kui Acacia nimetas teisi riikide kohtute otsuseid, mis selle väidetavalt kummutavad.¹⁰ Märgin ühtlasi, et käesolevates põhikohtuasjades eelotsusetaotluse esitanud kohtud on selles suhtes eriarvamusel.¹¹

51. Arvan, et Audi ja Porsche argumendid tuleb tagasi lükata järgmistel põhjustel.

52. Ühelt poolt ei ole niisugust nõuet, et osa peab olema selle mitmeosalise toote koostisosa, mille välimusest kaitstud disainilahendus sõltub, määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 sõnastuses. See puudumine räägib iseenesest Audi, Porsche ja Saksamaa valitsuse poolt välja pakutud käsitusviisi tagasilükkamise poolt.

53. Teiselt poolt ei ole võimalik selle käsitusviisiga nõustuda sellepärast, et see komisjoni esialgses ettepanekus sisaldunud nõue oli vaja välja jätta selleks, et jõuda nõukogus selle määruse vastuvõtmises poliitilisele kokkuleppele, nagu näitas komisjon. Arvestades selle asjaolu kesket tähtsust minu väljapakutud tõlgenduses, tahan täpselt uuesti läbi võtta selle õigusnormi kujunemisetapid seadusandliku protsessi käigus.

54. Komisjon esitas 3. detsembril 1993 samal ajal määruse ettepaneku¹² ja direktiivi ettepaneku disainilahendusega antava kaitse kohta¹³. Määruse ettepaneku eesmärk oli luua disainilahenduste kaitse ühenduse süsteem. Direktiivi ettepaneku eesmärk oli ühtlustada disainilahenduste kaitset käsitlevad liikmesriikide õigusaktid, et vähendada kaupade vaba liikumise takistusi.

9 Porsche sõnul jäeti autoveljed remondiklausli kohaldamisalast välja järgmiste otsustega: Tribunal de Commerce de Bruxelles'i (Brüsseli kaubanduskohus, Belgia) 16. veebruari 2015. aasta kohtuotsus A/12/05787; Højestereti (Taani kõrgeim kohus) 10. märtsi 2015. aasta kohtuotsus 17/2010; Landgericht Hamburgi (Hamburgi maakohus, Saksamaa) kohtuotsus GRUR-RS 2015, lk 16872; Landgericht Düsseldorf (Düsseldorfi maakohu, Saksamaa) kohtuotsus GRUR-RR 2016, lk 228; Audiencia Provincial de Alicante (Alicante provintsi apellatsioonikohus, Hispaania) 18. juuni 2010. aasta kohtuotsus 437/10; Tribunale di Bologna (Bologna kohus, Itaalia) 17. detsembri 2013. aasta kohtuotsus 4306/2011; Tribunale di Milano (Milano kohus, Itaalia) 27. novembri 2014. aasta kohtuotsus 3801/2013; Helsingi kohtu (Soome) 19. novembri 2015. aasta kohtuotsus nr 15/149362, toimik nr: R14/5257; Svea hovrätti (Stockholmi apellatsioonikohus, Rootsi) 29. jaanuari 2016. aasta kohtuotsus, toimik nr Ö 8596-17.

10 Acacia sõnul arvati autoveljed remondiklausli kohaldamisala sisse järgmiste otsustega: Tribunale di Napoli (Napoli kohus, Itaalia) 11. novembri 2009. aasta kohtuotsus RG 35034/079; Tribunale di La Spezia (La Spezia kohus, Itaalia) 21. septembri 2010. aasta kohtuotsus nr 66/10/18; Tribunale di La Spezia (La Spezia kohus) 29. septembri 2010. aasta menetlus 75/2010, muudatus 18; Tribunale di Napoli (Napoli kohus) 11. veebruari 2011. aasta kohtuotsus nr 5001/2011; Tribunale di Milano (Milano kohus) 11. juuni 2012. aasta kohtuotsus RG 24209/12; Tribunale di Milano (Milano kohus) 11. oktoobri 2012. aasta kohtuotsus RG 46317/12; Corte d'appello di Napoli (Napoli apellatsioonikohus, Itaalia) 25. septembri 2013. aasta kohtuotsus nr 3678/2013.

11 Vt käesoleva ettepaneku punktid 16 ja 24.

12 Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus ühenduse disainilahenduste kohta (EÜT 1994, C 29, lk 20).

13 Ettepanek: parlamendi ja nõukogu direktiiv disainilahenduste õiguskaitse kohta (EÜT 1993, C 345, lk 14).

55. Määruse ettepaneku artikkel 23 sisaldas remondiklauslit, mille ulatus piirdus ainult osadega mitmeosalisest tootest, „mille välimusest kaitstav disainilahendus sõltub“.¹⁴ Direktiivi ettepaneku artikkel 14 sisaldas peaaegu identses sõnastuses remondiklauslit.

56. Pärast mitut aastat kestnud institutsioonidevahelisi arutelusid võeti direktiivi ettepanek 13. oktoobril 1998 vastu ja sellest sai direktiiv 98/71 disainilahenduste õiguskaitse kohta.

57. Selle direktiivi artikli 14 lõplik redaktsioon erineb komisjoni algsest ettepanekust oluliselt.¹⁵ Selles artiklis on nüüdsest eelkõige silmas peetud kõiki „mitmeosalise toote remondil selle esialgse välimuse taastamiseks kasutatava[id] koostisos[i]“ ja seda ilma nõudeta, et osa peab olema niisuguse mitmeosalise toote koostisosa, „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“, nagu oli ette nähtud komisjoni algse ettepanekus.

58. Pärast direktiivi 98/71 vastuvõtmist esitas komisjon 21. juunil 1999 määruse muudetud ettepaneku, mille artikkel 23 oli välja jäetud, aga mis sisaldas uut artiklit 10a.¹⁶ Kuni ühtlustatud lahendus direktiivi raames puudus, jäeti selles artiklis ajutiselt varuosad määruse kohaldamisalast välja, keelates sellel ajal nende registreerimise ühenduse disainilahendusega. Erinevalt aga direktiivi 98/71 artiklist 14 kuulusid selle õigusnormi kohaldamisalasse ainult niisuguse mitmeosalise toote koostisosad, „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“.¹⁷

59. See erinevus direktiivi 98/71 ja määruse ettepaneku vahel oli üheks peamiseks takistuseks selle ettepaneku nõukogus vastuvõtmisele, mis nõudis endise EÜ artikli 308 kohaselt ühehäälsust. Valdav enamus delegatsioonidest pooldas nimelt nende instrumentide ühtimist selles osas.¹⁸

60. Sellega seoses kutsus Euroopa Liidu Nõukogu eesistuja alaliste esindajate komiteed (edaspidi „COREPER“) 19. oktoobril 2000 üles avaldama seisukohta mitmeosaliste toodete varuosi käsitleva õigusnormi kolme variandi kohta, mille esitasid vastavalt komisjon, nõukogu eesistuja ja Iirimaa delegatsioon.¹⁹

14

„Artikkel 23 – Registreeritud ühenduse disainilahenduse kasutamine parandamise eesmärgil
Registreeritud ühenduse disainilahendusest tulenevatele õigustele ei saa tugineda kolmanda isiku vastu, kes kasutab vähemalt kolm aastat pärast niisuguse toote esmakordset turuleviimist, milles või millel on kasutatud disainilahendust, seda disainilahendust vastavalt artiklile 21, tingimusel et

- toode, milles või millel disainilahendust kasutatakse, on osa mitmeosalisest tootest, mille välimusest kaitstav disainilahendus sõltub;
- selle kasutuse eesmärk on võimaldada mitmeosalise toote parandamist nii, et taastada selle algne välimus, ja
- üldsust ei eksitata parandamiseks kasutatava osa päritolus.“ (kohtujuristi kursiiv).

15 „Artikkel 14 – Üleminekusäte

Kuni käesoleva direktiivi muudatuste vastuvõtmiseni vastavalt komisjoni ettepanekul artikli 18 sätetele, jätavad liikmesriigid jõusse oma olemasolevad õigusnormid, mis on seotud mitmeosalise toote parandamisega selle esialgse välimuse taastamiseks kasutatava koostisosa disainilahenduse kasutamise, ning kehtestavad nende sätete muudatusi ainult kõnealuste osade turu liberaliseerimise eesmärgil.“

16 Muudetud ettepanek: nõukogu määrus (EÜ) ühenduse disainilahenduse kohta (EÜT 2000, C 248 E, lk 3).

17 „Artikkel 10a – Üleminekusäte

- Kuni käesolevasse määrusesse tehtud muudatuste vastuvõtmiseni ei saa komisjoni ettepanekul disainilahendust, mida kasutatakse niisuguse mitmeosalise toote, mille välimusest sõltub disainilahenduse välimus, koostisosaks olevat tootel või olevas tootes, registreerida ühenduse disainilahendusena.
- Lõikes 1 osutatud komisjoni ettepanek esitatakse samal ajal muudatustega, mille esitab komisjon samal teemal vastavalt direktiivi [98/71] disainilahenduste õiguskaitse kohta artiklile 18, ja võtab neid muudatusi arvesse.“ (kohtujuristi kursiiv)

18 Vt eesistujariigi 19. oktoobri 2000. aasta aruanne alaliste esindajate komiteele (COREPER) nr 12420/2000, punkt 6, kättesaadav aadressil <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12420-2000-INIT/fr/pdf>, mille kohaselt: „[d]elegatsioonide valdav enamus nõudis, et artikli 10a ja põhjenduse 13 redaktsioon ühtlustataks direktiivi artikli 14 redaktsiooniga, kuna komisjoni ettepaneku sõnastusega jäetaks kaitse alt välja rohkem osi kui need, mis on osutatud direktiivi artiklis 14“. Vt ka eesistujariigi 5. mai 2000. aasta aruanne COREPERile, nr 8107/2000, punkt 2, kättesaadav aadressil <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8107-2000-INIT/fr/pdf>.

19 Eesistujariigi 19. oktoobri 2000. aasta aruanne COREPERile nr 12420/2000, punkt 9.

61. Selle õigusnormi kahes esimeses variandis säilitati nõue, et osa peab olema niisuguse mitmeosalise toote osa, „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“. Seevastu kolmanda variandi sõnastuses, mille pakkus välja Iirimaa delegatsioon,²⁰ seda nõuet enam ei olnud.

62. Just selles kolmandas variandis, mis on ainus, mis võimaldab direktiivi 98/71 ja määruse ettepanekut mitmeosaliste toodete koostisosade suhtes ühitada, jõutigi Coreperis 25. oktoobri 2000. aasta koosolekul kokkuleppele.²¹

63. Seega nähtub ettevalmistavatest materjalidest, et nõude, et osa peab olema niisuguse mitmeosalise toote koostisosa, „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“, kaotamine oli vajalik selleks, et seda määrust oleks võimalik nõukogu poolt vastu võtta ligi kaheksa aastat pärast komisjoni algse ettepaneku tegemist. Seega põhineb nõukogus saavutatud kokkulepe mitmeosalise toote koostisosade remondiklauslil, mis on laiemal ulatusega kui komisjoni poolt algselt kavandatud ja seda omanike huvide kahjuks.

64. Minu arvates tähendab Audi, Porsche ja Saksamaa valitsuse soovitud tõlgendus just nimelt seada kahtluse alla poliitiline kokkulepe, piirates määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 ulatust ainult koostisosadega, mille kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest.

65. Minu arvates on niisugune tõlgendus, mis viiks välja seadusandliku protsessi käigus kaotatud tingimuse uuesti kehtestamiseni kohtumenetluse kaudu, eespool kirjeldatud määruse nr 6/2002 vastuvõtmise asjaoludega vastuolus.

66. Lisan, et ükski Audi, Porsche ja Saksamaa valitsuse nimetatud asjaoludest minu veendumust selles ei kõiguta.

67. Esimene argument on, et niisugune tõlgendus on väidetavalt kooskõlas määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 eesmärgiga, mis on hoida ära varuosade müügi monopoli.²² Selle argumenti järgi niisugust riski ei oleks, kui koostisosa kuju ei sõltu mitmeosalise toote välimusest nagu autoveljel. Sellest annab väidetavalt tunnistust suur konkurents veljeturul, kus tarbijatel on valida paljude tootjate pakutavate arvukate mudelite hulgast. Nii võib põhikohtuasjade kontekstis Acacia väidetavalt vabalt luua uusi veljemudeleid, mis ei sisalda disainilahendusi, mille omanikud on Audi ja Porsche, kuna velgede kuju ei sõltu auto välimusest.

68. Teine nende poolte argument on, et see tõlgendus oleks kooskõlas määruse nr 6/2002 põhjenduse 13 sõnastusega, milles on osutatud niisuguse mitmeosalise toote koostisosadele, „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“.

69. Ma arvan, et need argumentid tuleb tagasi lükata kolmel järgmisel põhjusel.

70. Esiteks leian, et olenemata nende argumentide võimalikust põhjendatusest ei või need viia välja määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 ulatuse piiramiseni, kehtestades tõlgendamise teel uuesti nõude, mille kaotamine oli nõukogus poliitilise kokkuleppe saavutamiseks vajalik.

71. Teiseks olen seisukohal – vastupidi sellele, mida väidavad Audi, Porsche ja Saksamaa valitsus –, et varuosade turu monopolide ärahoidmise eesmärk õigustas selle nõude kaotamist liidu seadusandja poolt.

20 Eesistujariigi 19. oktoobri 2000. aasta aruanne COREPERile nr 12420/2000, punktid 9–11.

21 Eesistujariigi 27. oktoobri 2000. aasta teade intellektuaalomandi (disainilahendused) töörühmale nr 12811/2000, punktid 1 ja 2, kättesaadav aadressil <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-12811-2000-INIT/fr/pdf>.

22 Vt käesoleva ettepaneku punkt 38.

72. Mõistagi on omaniku monopol suurem siis, kui osa kuju *sõltub* mitmeosalise toote välimusest. Näiteks, kui tulede kuju sõltub auto välimusest ja tuledes sisaldub kaitstud disainilahendus, siis ei või ükski kolmas isik ilma omaniku nõusolekuta varutulesid valmistada või turustada. Poolte vahel ei ole vaidlust selles, et niisugusel juhul tuleb remondiklauslit kohaldada, et varuosade turg liberaliseerida, võimaldades kolmandatel isikutel asjaomast disainilahendust kasutada.

73. Omanikul on aga monopol – ehkki piiratum – ka siis, kui osa kuju *ei sõltu* auto välimusest nagu autovelgede puhul. Sel juhul võivad teised tootjad vabalt luua varuosi, mis ei sisalda kaitstud disainilahendusi, ilma et omanik saaks seda keelata. Sellel omanikul säilib põhimõtteliselt siiski õigus keelata niisuguste velgede valmistamist või turustamist, mis kopeerivad tema loodud velgede välimust. Nii on see selle „piiratud“ monopoli puhul, millele anti seadusandliku protsessi käigus ja käesoleva menetluse raames lahknevaid hinnanguid.

74. Komisjoni algses ettepanekus, kus olid niisugused osad, mille kuju ei sõltu tootest, nagu varuveljed, remondiklauslist välja jäetud, säilitati see omaniku „piiratud“ monopol vastavalt tõlgendusele, mille pakuvad välja Audi, Porsche ja Saksamaa valitsus. Selle esimese käsitusviisi järgi on Audil õigus keelata kahjustada saanud Audi velje asendamist Acacia valmistatud veljekooiaga. Selles mõttes lähtuti selles ettepanekus varuosade turu piiratud liberaliseerimisest.

75. Seevastu remondiklausli lõppversiooniga, milles on silmas peetud *kõiki* mitmeosaliste toodete koostisosi, kaotati see omaniku „piiratud“ monopol, nagu tõlgendavad Acacia, Itaalia ja Madalmaade valitsus ning komisjon. Selle teise käsitusviisi järgi ei ole Audil õigust keelata kahjustada saanud Audi velje asendamist Acacia valmistatud veljekooiaga. See käsitusviis viib välja varuosade turu ulatusliku liberaliseerimiseni.

76. Järelikult, kaotades nõude, et osa kuju peab sõltuma mitmeosalise toote välimusest, valis liidu seadusandja minu arvates varuosade turu ulatusliku liberaliseerimise. Tarbija seisukohast pakub see liberaliseerimine siis, kui osutub vajalikuks remont, võimalust osta kolmanda isiku valmistatud varuvelg, mis välimuselt on kahjustatud originaalvelje kooia, ilma et ta oleks sunnitud ostma omaniku valmistatud varuvelge. Teisisõnu ei ole remondi korral tarbijale siduv see valik, mille ta tegi sõiduki ostmisel.

77. Rõhutan, et seda tõlgendust kinnitab direktiivi 98/71 artikkel 14, mida tuleks koos määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikega 1 muuta, nagu märgitud viimati nimetatud artikli lõikes 2.

78. Kuigi selle õigusnormiga on liikmesriikidel lubatud jätta jõusse siseriiklikud õigusnormid, milles on sätestatud remondiklausel, on selles nimelt täpsustatud, et need riigid võivad neid õigusnorme muuta „ainult kõnealuste osade turu liberaliseerimise eesmärgil“. Minu arvates kinnitab see õigusnorm, et liidu seadusandja kavatsus oli varuosade turg liberaliseerida.

79. Kolmandaks, määruse nr 6/2002 põhjenduse 13 kohta väitis komisjon, et väljend „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“ säilis seetõttu, et põhjendus ja õigusnorm, milles oli ette nähtud remondiklausel, ei olnud omavahel koordineeritud.

80. Kuigi mulle näib, et nõukogu avaldatud dokumentide põhjal ei ole võimalik seda punkti kindlalt lahendada, räägivad mitmed näitajad minu arvates selle seisukoha poolt. Esiteks on võimalik, et see väljend säilitati sellepärast, et COREPER võttis vastu Iirimaa delegatsiooni ettepaneku, milles põhjenduse teksti ei olnud muudetud.²³ Seega sisaldas pärast COREPERi koosolekut eesistujariigi

²³ Eesistujariigi 19. oktoobri 2000. aasta aruanne COREPERile nr 12420/2000, punkt 11.

poolt nõukogule edastatud kompromissi tekst põhjenduse 13 versiooni, mis põhines teisel (eesistujariigi) variandil, ja õigusnormi versiooni, mis põhines kolmandal (Iirimaa delegatsiooni) variandil.²⁴ See ebakõla püsis kogu nõukogus toimunud arutelude aja vältel²⁵ kuni lõpliku teksti vastuvõtmiseni 12. detsembril 2001.

81. Teiseks tuletan meelde, et delegatsioonide valdav enamus väljendas soovi kooskõlastada ühelt poolt põhjenduse ja remondiklausli redaktsioon määruse ettepanekus ning teiselt poolt kooskõlastada määruse remondiklausli redaktsioon direktiivi 98/71 artiklis 14 sätestatud remondiklausli redaktsiooniga.²⁶ Väljend „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“ oli aga seadusandlike tööde käigus selle artikli tekstist välja jäetud.²⁷ Need asjaolud toetavad samuti põhiseisukohta, et selle väljendi säilimine määruse nr 6/2002 põhjenduse 13 tekstis on tingitud sellest, et see ei olnud kooskõlastatud kõnealuse määruse artikli 110 lõikega 1, nagu väitis komisjon.

82. Igal juhul leian, et põhjenduse sisu – millel puudub siduv jõud – ei saa piirata määruse sätte ulatust, kehtestades uuesti tingimuse, mille kaotamine oli vajalik nõukogus poliitilise kokkuleppe saavutamiseks.

83. Järeldan eespool öeldust, et määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 ulatus ei piirdu ainult niisuguse mitmeosaline toote koostisosadega, „mille välimusest sõltub kaitstud disainilahendus“, kuna liidu seadusandja on selle nõude sõnaselgelt kaotanud.

C. Määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud tingimused (teine küsimus kohtuasjas C-435/16)

84. Määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 sõnastusest võib järeldada kahe tingimuse esinemist: üks selle kohta, et tegemist peab olema mitmeosalise toote koostisosaga; teine selle koostisosa kasutamise kohta mitmeosalise toote parandamiseks selle algse välimuse taastamiseks.

1. Tegemist on mitmeosalise toote koostisosaga

85. Esimene tingimus on, et tegemist peab olema „mitmeosalise toote koostisosaga“. Märgin, et määrus nr 6/2002 ei sisalda selle mõiste määratlust.

86. Vastavalt väljakujunenud kohtupraktikale tuleneb nii liidu õiguse ühetaolise kohaldamise nõudest kui ka võrdsuse põhimõttest, et liidu õigusnorme, mis ei viita otseselt liikmesriikide õigusele nende tähenduse ning ulatuse kindlaksmääramiseks, tuleb tavaliselt kogu liidus tõlgendada autonoomselt ja ühetaoliselt ning selleks tuleb arvestada õigusnormi konteksti ja vastava regulatsiooniga taotletavat eesmärki.²⁸

87. Selle kohtupraktika kohaselt saab mitu määratluse elementi tuletada määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 kontekstist.

²⁴ Vt käesoleva ettepaneku punktid 60 ja 61. Vt eesistujariigi 27. oktoobri 2000. aasta teade intellektuaalomandi (disainilahendused) töörühmale nr 12811/2000, punkt 2.

²⁵ Vt eelkõige eesistujariigi 9. novembri 2000. aasta aruanne COREPERile nr 13103/2000, punktid 6 ja 9, kättesaadav aadressil <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13103-2000-INIT/fr/pdf>; eesistujariigi 21. novembri 2000. aasta aruanne COREPERile nr 13641/2000, punktid 4 ja 6, kättesaadav aadressil <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13641-2000-INIT/fr/pdf>; eesistujariigi 24. novembri 2000. aasta aruanne nõukogule (siseturg, tarbijad ja turism) nr 13749/2000, kättesaadav aadressil <http://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13749-2000-INIT/fr/pdf>, lk 7.

²⁶ Vt joonealune märkus 18.

²⁷ Vt käesoleva ettepaneku punkt 57.

²⁸ Vt eelkõige kohtuotsus, 14.12.2006, Nokia (C-316/05, EU:C:2006:789, punkt 21), mis puudutas nõukogu 20. detsembri 1993. aasta määruse (EÜ) nr 40/94 ühenduse kaubamärgi kohta (EÜT 1994, L 11, lk 1; ELT eriväljaanne 17/1, lk 146) artikli 98 lõike 1 esimeses lauses kasutatud termini „eripõhjused“ tõlgendamist.

88. Esiteks on selle määruse artikli 3 punktis c määratletud „mitmeosaline toode“ kui mitmest osast koosnev toode, mida on võimalik osade asendamiseks lahti võtta ja uuesti kokku panna. Peale selle on selle määruse artikli 3 punktis b määratletud mõiste „toode“ kui mis tahes tööstuslikult või käsitsi valmistatud ese, kaasa arvatud osad, mis on ette nähtud mitmeosalisse tootesse ühendamiseks.

89. Teiseks nähtub määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 sõnastusest, et koostisosaga peab saama *mitmeosalist toodet* parandada. See täpsustus eeldab, et koostisosa on mitmeosalise toote tavakasutuseks vajalik ehk teisisõnu, et kui koostisosa on defektne või puudub, siis takistab see niisugust tavakasutust. Poolte vahel ei ole vaidlust selles, et autovelgede puhul on see nii. Seevastu näib mulle, et see tingimus välistab nimelt niisugused autotarvikud nagu laste turvatoolid, katuseraamid või helisüsteemid, nagu põhjendatult väitis Saksamaa valitsus.

90. Kolmandaks võib määruse nr 6/2002 artikli 110 lõige 1 puudutada ainult osi, mis on kaitstud ühenduse disainilahendusega. Nimelt langeb niisuguse kaitse puudumisel selles õigusnormis ette nähtud erandi ese ära.

91. Järelikult saab nimetatud õigusnorm puudutada ainult osi, mis vastavad eelkõige selle määruse artiklis 4 lõikes 2 ette nähtud tingimustele. Kui osa nendele tingimustele ei vasta, ei saa see olla määruses nr 6/2002 ette nähtud ühenduse disainilahendusega kaitstud. Sellepärast saab remondiklausel kehtida ainult osadele, mis on mitmeosalises tootes sisaldudes selle toote tavakasutusel nähtaval ja mille nähtaval olevad tunnusjooned vastavad sellistena uudsuse ja eristatavuse tingimustele.

92. Eespool öeldust nähtub, et mõiste „mitmeosalise toote koostisosa“ määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 tähenduses tähistab:

- teises tootes, mida nimetatakse „mitmeosaliseks tooteks“, sisalduvat toodet;
- mida saab selle küljest lahti võtta ja välja vahetada;
- mis on mitmeosalise toote tavakasutuseks vajalik ja
- mis jääb mitmeosalise toote tavakasutusel nähtavale.

93. Minu arvates ei ole mingit kahtlust, et autovelg vastab nendele tingimustele ja seda tuleb seega käsitada „mitmeosalise toote koostisosana“ selle õigusnormi tähenduses.

94. Porsche väitis siiski, et autovelgi ei saa käsitada mitmeosalise toote koostisosadena nimetatud õigusnormi tähenduses. Selle argumendi kohaselt ei sõltu velgede välimus või „esteetiline aspekt“ sõiduki omast, mis tähendab, et tarbija võib vabalt valida, millised veljed ta soovib oma autole panna, et anda sellele erilist välimust.

95. Tähelepanu, et see argument tähendab väita, et velgedele ei saa remondiklauslit kohaldada, sest nende kuju ei sõltu sõiduki välimusest, nii et samale sõidukile sobivad paljud veljemudelid.²⁹ Selles suhtes piisab sellest, kui märkida, et seda väites palub Porsche Euroopa Kohtul taaskehtestada nõue, mille on liidu seadusandja sõnaselgelt kaotanud, nagu ma käesoleva ettepaneku punktides 48–83 märkisin.

96. Järeldan eespool öeldust, et mõiste „mitmeosalise toote koostisosa“ ei piirdu ainult osadega, mille kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest, vaid hõlmab kõiki tooteid, mis on integreeritud teise, „mitmeosalise tootena“ määratletava toote sisse ja mida saab selle küljest lahti võtta ja välja vahetada ning mis on mitmeosalise toote tavakasutuseks vajalik ja jääb selle mitmeosalise toote tavakasutuse käigus nähtavale.

²⁹ Vt käesoleva ettepaneku punkt 49.

2. Osa kasutamine mitmeosalise toote parandamiseks selle algse välimuse taastamiseks

97. Määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 kohaselt seisneb teine tingimus selles, et osa tuleb kasutada „artikli 19 lõike 1 tähenduses [...] selle mitmeosalise toote parandamisel tema esialgse välimuse taastamiseks“.

98. Selle määruse artikli 19 lõikes 1 sätestatud kasutamise mõiste on määratletud laialt, nii et see hõlmab osa igasugust kasutamist parandamise eesmärgil.

99. Rõhutan esiteks, et mitmeosalise toote parandamise eesmärgiga kaasneb määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 kohaldamisala oluline piirang. Nimelt välistab see nõue osa igasuguse kasutuse meeldimise või lihtsalt sobivuse pärast, nagu velje vahetamine esteetilistel põhjustel.

100. Teisisõnu on ühenduse disainilahendusest tulenevast kaitsest lubatud erandit teha ainult niisuguste osade puhul, mille kasutamine on *nõutav* sellepärast, et mitmeosaline toode on defektne, st selle seisukord takistab selle toote tavakasutust. Niisugune defektne seisukord võib olla põhjustatud minu arvates kas sellest, et osa ise on defektne, või osa puudumisest, nimelt varguse korral.³⁰

101. Selles suhtes ei saa asjaolu, et praktikas võib sõidukist eraldi ostetud velgi kasutada põhiliselt meeldimise pärast, mitte remondiks, iseenesest õigustada velgede selle õigusnormi kohaldamisalast välja jätmist.

102. Teiseks on määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 veel täpsustatud, et parandamine peab toimuma mitmeosalise toote algse välimuse taastamiseks.

103. Märgin, et see nõue puudutab mitmeosalise toote, mitte selle koostisosa välimust. Seega eeldab see nõue, et defektse osa vahetamine võib mitmeosalise toote välimust mõjutada. Teisisõnu peab osa olema osa mitmeosalise toote välimusest.

104. Arvan, et määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 osutatud koostisosa on selle õigusnormi vastastikust toimet selle määruse artikli 4 lõikega 2 arvestades tingimata osa mitmeosalise toote välimusest.³¹ Nagu ma eespool juba selgitasin, saavad ühenduse disainilahendusega kaitstud olla ja seega remondiklausli kohaldamisalasse kuuluda ainult need osad, mis jäävad mitmeosalise toote tavakasutusel nähtavale. Osa, mis jääb nähtavale, on aga paratamatult osa mitmeosalise toote välimusest, nagu nimelt autoveljed.

105. Selleks aga, et neile saaks seda erandit kohaldada, on veel vaja, et parandamine toimuks mitmeosalise toote algse välimuse taastamiseks. Minu arvates tähendab see nõue, et varuosa peab olema mitmeosalises tootes algselt sisalduva osaga identse välimusega.

106. Peale selle tuleb mõistet „välimus“ minu arvates tõlgendada, pidades silmas määruse nr 6/2002 artikli 3 punktis a sätestatud mõistet „disainilahendus“, nii et see tähistab eelkõige toote enese ja/või selle kaunistuste joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omadustest tulenevat välimust.

107. Põhikohtuasjade kontekstis tähendab see nõue, et remondiks kasutatav velg peab olema välimuselt identne autole algselt paigaldatud veljega, eelkõige velje ja/või selle kaunistuse joonte, piirjoonte, värvide, kuju, struktuuri ja/või materjali omaduste poolest.

30 Tuletan siinkohal meelde, et mitmeosalise toote parandamise nõue eeldab, et koostisosa on selle toote tavapäraseks kasutamiseks vajalik. Vt käesoleva ettepaneku punkt 89.

31 Vt käesoleva ettepaneku punkt 91.

108. Täpsustan siinkohal, et kolmandast isikust tootjale kuuluva kaubamärgi paigaldamine – nagu Acacia poolt tema toodetud velgedele paigaldatud kaubamärk WSP Italy³² – ei tähenda, et varuosa erineb välimuselt originaalosast, millel oli ühenduse disainilahenduste omanikele – nagu Audi või Porsche – kuuluv kaubamärk. Kui see oleks nii, siis võimaldaksid kaubamärkide kaitsest tulenevad omanike ainuõigused piirata määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 ulatust olematuseni.³³

109. Audi ja Saksamaa valitsus pakkusid veel välja tõlgendada mitmeosalise toote algse välimuse taastamise tingimust nii, et see tähendab tingimata, et osa kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest. Piisab järelegi sellest, kui siinkohal märkida, et sellega paluvad need pooled Euroopa Kohtul taaskehtestada nõue, mille on liidu seadusandja sõnaselgelt kaotanud.³⁴

110. Kokkuvõttes tuleb selleks, et saaks tugineda määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud erandile, kasutada osa „mitmeosalise toote parandamisel“, mis välistab igasuguse kasutuse meeldimise või lihtsalt sobivuse pärast, ja „tema esialgse välimuse taastamiseks“, mis tähendab, et varuosa on välimuselt identne mitmeosalises tootes algselt sisaldunud osaga.

D. Ettevaatusabinõud, mida tuleb mitmeosalise toote koostisosade tootjal või müüjal määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud kasutustingimuste järgmiseks võtta (kolmas küsimus kohtuasjas C-397/16 ning kolmas ja neljas küsimus kohtuasjas C-435/16)

111. Kolmas küsimus kohtuasjas C-397/16 ning kolmas ja neljas küsimus kohtuasjas C-435/16 puudutavad ettevaatusabinõusid, mida peab võtma varuosade tootja või müüja, kes soovib tugineda määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikele 1, selleks et tagada, et neid osi kasutatakse vastavalt selles õigusnormis kehtestatud kasutustingimustele.³⁵

112. Meeldetuletuseks märgin, et need tingimused puudutavad osa kasutamist mitmeosalise toote parandamisel selle toote algse välimuse taastamiseks.³⁶

113. Tähelepanu, et määruse nr 6/2002 artikli 110 sõnastuses ei ole sõnaselgelt käsitletud ettevaatusabinõusid, mida võib osade tootjalt või müüjalt nende kasutustingimuste järgmiseks nõuda. Järelikult tuleb Euroopa Kohtul tõlgendada seda õigusnormi, et kindlaks määrata niisuguste abinõude sisu, mida võib neilt nõuda, kui nad soovivad omanike ainuõiguste suhtes tugineda remondiklauslile.

114. Sellega seoses ei ole minu arvates võimalik – vastupidiselt Audi, Porsche ja Saksamaa valitsuse väidetele – tõlgendada remondiklauslit kitsalt ja seda järgmistel põhjustel.

115. Ühelt poolt, ja vaatamata selle klausli sõnastusele, ei ole see Euroopa Kohtu praktika tähenduses üleminekusäte, see on säte, mille kohaldamine on ajaliselt piiratud, et hõlbustada üleminekut lõplikule korrale.³⁷ Sõnastuse järgi on see klausel tõesti kohaldatav „[k]uni jõustuvad komisjoni asjakohase ettepaneku alusel vastuvõetud muudatused käesolevas määruses“. See väljendus on aga kehtiv kõikidele teistele määruse sätetele, mis on loomulikult kohaldatavad, kuni neid komisjoni ettepaneku põhjal muudetakse.

32 Vt käesoleva ettepaneku punktid 13 ja 19.

33 Euroopa Kohtul oli juba võimalus otsustada, et määruse nr 6/2002 artikliga 110 ei ole varuosade tootjal, nagu Acacia, lubatud neile paigaldada autotootja registreeritud kaubamärgi ilma viimase loata. Vt käesoleva ettepaneku punkt 133.

34 Vt käesoleva ettepaneku punktid 48–83.

35 Määruse nr 6/2002 artikli 19 lõikes 1 sätestatud mõiste „kasutamine“ laia määratluse seisukohast rikub niisuguse toote valmistamine või müümine, milles või millel kasutatakse disainilahendust, nagu ka toote ladustamine sel eesmärgil ja ilma omaniku loata tema ainuõigusi.

36 Täpsustan selle kohta, et see, kas esimene eelmises osas analüüsitud tingimus – et tegemist peab olema mitmeosalise toote koostisosaga – on täidetud, ei sõltu tootja või müüja poolt ettevaatusabinõude võtmisest, vaid ainult asjaomase toote objektiivsetest omadustest, mis on sedastatud käesoleva ettepaneku punktis 92.

37 Euroopa Kohus tõlgendas niisuguseid üleminekuklausleid eelkõige kohtuotsustes, 23.3.1983, Peskeloglou (77/82, EU:C:1983:92, punktid 11 ja 12); 5.12.1996, Merck ja Beecham (C-267/95 ja C-268/95, EU:C:1996:468, punktid 23 ja 24), ning 12.6.2008, komisjon vs. Portugal (C-462/05, EU:C:2008:337, punktid 53 ja 54).

116. Tegelikult ja nagu rõhutas komisjon, on remondiklausel, mis jõustus selle määruse artikli 111 lõike 1 alusel 6. märtsil 2002, kohaldatav tähtajatult.

117. Teiselt poolt ei ole remondiklausel mitte erand liidu õiguse aluspõhimõttest, mis võiks samuti õigustada kitsast tõlgendamist, vaid õigusnorm, mis aitab hoida tasakaalu vastanduvate õigustatud huvide vahel, disainilahenduste kaitse raames nimelt omanike ja kolmandate isikute huvide vahel.

118. Nagu ma eespool selgitasin,³⁸ on remondiklausli eesmärk varuosad ulatuslikult liberaliseerida, takistades omanikel tugineda ainuõigustele kõikide neile kuuluvatesse disainilahendusse integreeritud varuosade kasutamisel ja seda mitmeosalise toote kogu kasutusaja vältel. Kuna selle klausliga tehakse ühenduse disainilahendusest tulenevast kaitsest erand, aitab see tasakaalustada omanike ainuõigusi ja kolmandate isikute õigusi, võimaldades viimastel kasutada esimeste disainilahendusi mitmeosalise toote parandamiseks.

119. Järelikult peab selle klausli tõlgendus säilitama liidu seadusandja poolt varuosade suhtes soovitud ulatusliku liberaliseerimise kasuliku mõju.

120. Neid asjaolusid silmas pidades tulekski kindlaks määrata niisuguste ettevaatusabinõude sisu, mida võib osade tootjalt või müüjalt nõuda. Keskne raskus seejuures seisneb selles, et tootja või müüja sekkub turustamisahelasse pärast remonditoimingut, mis võib kuuluda määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 kohaldamisalasse. Teisisõnu puudutavad need ettevaatusabinõud osa kasutamise tingimusi, mis toimub tulevikus ja sageli kolmandate isikute poolt.

121. Selles suhtes on Euroopa Kohtule välja pakutud kolm käsitusviisi, mis põhinevad vastavalt garantii-, deklareerimis- ja hoolsuskohustusel. Pooldan seda viimast käsitusviisi, mis on minu arvates kõige sobivam remondiklausli kasuliku mõju säilitamiseks.

122. Esimene käsitusviis, mis põhineb garantiikohustusel, seisneb selles, et tootjalt ja müüjalt nõutakse, et nad tagaksid, et nende toodetud või müüdavaid varuosi kasutatakse kindlasti „mitmeosalise toote parandamisel tema esialgse välimuse taastamiseks“. Minu arvates vähendaks niisugune kohustus ülemääraselt määruse nr 6/2002 artikli 110 lõike 1 kasulikku mõju.

123. Ühelt poolt sunniks niisugune garantiikohustus tootjat ja müüjat pakkuma varuosi ainult siis, kui nad saavad olla ette kindlad, et neid osi kasutatakse eespool nimetatud tingimustel.

124. Sellest lähtuvalt pakkus Audi välja kohustada veljekoopiate tootjaid turustama oma tooteid ainult autoremonditöökodadele ja veenduma, et need kasutavad neid tooteid ainult remondiks. Porsche soovitas keelata veljekoopiate müügi tootjate ja edasimüüjate vahel, kui niisugune müük toimub liiga suurtes kogustes, et kontrollida eespool nimetatud sätte järgimist. Lisan, et äärmisel juhul võiks olla mõeldav, et tootjal on lubatud veljekoopiat toota ainult nõuetekohaselt tõendatud vajaduse korral.

125. Osade tootjate ja müüjate kaubandustegevuse niisuguse piiramise tagajärjeks oleks aga varuosade turulepääsu piiramine, mis on vastuolus määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikega 1 taotletud liberaliseerimiseesmärgiga. Audi ettepanek eirab kõigepealt võimalust, et remonti tehakse väljaspool autoremonditöökodasid, nimelt et seda teeb lõppkasutaja ise. Porsche ettepanek jäta veljekoopiad välja edasimüüjate kataloogidest, mis on oluliseks turustusvõimaluseks. Lõpuks kaotaks veljekoopiate valmistamine tõendatud remondivajaduse korral mastaabisäästu tootjatele ning tekiks viivitused velgede saadavuses omanike turustatavate originaalvelgede kasuks.

³⁸ Vt käesoleva ettepaneku punktid 43–47 ja 71–78.

126. Teiselt poolt muudaks niisugune garantiikohustus tootja ja müüja vastutavaks kõikide turustusahelas järgnevate osalejate tegevuse eest ja seda kuni lõppkasutajani välja. Nii võidaks muuta tootja ja müüja vastutavaks selle eest, kui lõppkasutaja kasutab veljekoopiaid meeldimise pärast. Selle kohta väitsid Acacia ja komisjon põhjendatult, et oleks ebaproportsionaalne nõuda osade tootjalt või müüjalt, et ta seaks sisse järelevalvesüsteemi nii tootmisahelas eelnevate kaubandusettevõtjate kui ka lõppkasutajate tegevuse suhtes.

127. Lisan, et omanikul on ikka lubatud juhul, kui ta leiab, et määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud kasutustingimusi ei täideta, tugineda oma õigustele asjaomase kasutaja suhtes.

128. Nendel põhjustel olen ma seisukohal, et tootjalt ja müüjalt ei saa nõuda, et nad tagaksid, et nende toodetud või müüdavaid osade koopiaid kasutatakse eespool nimetatud tingimustel.

129. Teine Euroopa Kohtule välja pakutud käsitusviis seisneb selles, et osade tootjale või müüjale kehtestatakse kohustus saada ostjalt kinnitus selle kohta, et ta ei kasuta osa muul kui määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 ette nähtud otstarbel.³⁹

130. Niisugune käsitusviis näib mulle ülemäära jäik, kuna see takistaks tootjal või müüjal kasutada muid ettevaatusabinõusid, mis võivad nende tegevuse kontekstis sobivaks osutuda. Peale selle võib kahelda selle käsitusviisi tõhususes. Nimelt on täiesti mõeldav, et tootja või müüja saab vormiliselt selle kinnituse, teades seejuures, et ostja ei kasuta osa selles õigusnormis ette nähtud tingimustel.

131. Kolmas käsitusviis, mida nimetasid Itaalia valitsus ja komisjon, põhineb hoolsuskohustusel selles, et turustusahelas järgnevad kasutajad järgiksid määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 ette nähtud kasutustingimusi. Pooldan just seda käsitusviisi, mis on minu arvates kõige sobivam selleks, et säilitada liidu seadusandja otsustatud varuosade ulatusliku liberaliseerimise kasulik mõju. Tuleks siiski täpsustada, mida niisugune kohustus praktikas tähendab.

132. Minu arvates peab hoolas tootja või müüja teavitama ostjat ühelt poolt asjaolust, et asjaomane osa sisaldab disainilahendust, mille omanik ta ei ole, ja teiselt poolt, et see osa on mõeldud kasutamiseks ainult mitmeosalise toote parandamiseks selle algse välimuse taastamiseks.

133. Rõhutan siinkohal, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et direktiivi 98/71 artikliga 14 ja määruse nr 6/2002 artikliga 110 ei ole varuosade tootjal lubatud erandina kaubamärgiõigusi käsitlevatest liidu õigusnormidest kanda nendele osadele autotootja registreeritud kaubamärki ilma viimase loata.⁴⁰ Järelikult ei või kolmandast isikust tootja – nagu Acacia – tekitada segiajamist oma varuosade koopiate ja omaniku – nagu Audi või Porsche – toodetud originaalosate vahel, kandes nendele osadele kaubamärgiomanikule kuuluva kaubamärgi.

134. Peale selle peab tootjal või müüjal olema võimalus tõendada, et nad on seda teavitamiskohustust täitnud, kasutades selleks kõiki liikmesriigi õiguses ette nähtud tõendusviise. Niisugune tõend võib eelkõige, aga mitte ainult olla ostja allkirjastatud deklaratsiooni vormis, nagu oli mõeldud teise käsitusviisi raames, või müügilepingus sätestatud tingimuse vormis.

135. See teavitamiskohustus ei ole hoolsuskohustuse täitmiseks siiski piisav. Hoolas tootja või müüja peab nimelt hoiduma ka osa müümisest, kui ta teadis või oleks mõistlikult pidanud teadma, et seda osa ei kasutata määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud tingimustel.

39 Seda käsitusviisi on nimelt nimetatud kohtuasjas C-435/16 esitatud neljandas küsimuses.

40 Kohtumäärus, 6.10.2015, Ford Motor Company (C-500/14, EU:C:2015:680).

136. Rõhutan, et nii Euroopa Kohus⁴¹ kui ka liidu seadusandja⁴² on kasutanud analoogseid tingimusi intellektuaalomandi valdkonnas.

137. Kokkuvõttes olen seisukohal, et selleks et mitmeosalise toote koostisosa tootja või müüja saaks oma õiguste kaitseks tugineda remondiklauslile, peab ta täitma hoolsuskohustust selles, et turustusahelas talle järgnevad kasutajad täidavad määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 kehtestatud kasutustingimusi. See hoolsuskohustus eeldab ühelt poolt, et ta teavitab ostjat asjaolust, et asjaomane osa sisaldab disainilahendust, mille omanik ta ei ole, ja et osa on mõeldud kasutamiseks ainult selles õigusnormis sätestatud tingimustel, ning teiselt poolt, et ta kaotab õiguse sellele klauslile tugineda, kui ta teadis või oleks mõistlikult pidanud teadma, et osa ei kasutata vastavuses nende tingimustega.

VI. Ettepanek

138. Eespool öeldut arvestades teen Euroopa Kohtule ettepaneku vastata Corte d'appello di Milano (Milano apellatsioonikohus, Itaalia) ja Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim kohus) eelotsuse küsimustele järgmiselt:

1. Nõukogu 12. detsembri 2001. aasta määruse (EÜ) nr 6/2002 ühenduse disainilahenduse kohta artikli 110 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et mõiste „mitmeosalise toote koostisosa“ ei piirdu ainult osadega, mille kuju sõltub mitmeosalise toote välimusest, vaid hõlmab kõiki tooteid, mis sisalduvad teise, „mitmeosalise tootena“ määratletava toote sees ja mida saab selle küljest lahti võtta ja välja vahetada ning mis on mitmeosalise toote tavakasutuseks vajalik ja jääb mitmeosalise toote tavakasutuse käigus nähtavale.
2. Määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 sätestatud erandile tuginemiseks tuleb osa kasutada „mitmeosalise toote parandamisel“, mis välistab igasuguse kasutuse meeldimise või lihtsalt sobivuse pärast, ja „tema esialgse välimuse taastamiseks“, mis tähendab, et varuosa on välimuselt identne mitmeosalises tootes algselt sisalduva osaga.
3. Selleks et mitmeosalise toote koostisosa tootja või müüja saaks tugineda oma remondiklauslile, peab ta täitma hoolsuskohustust selles, et turustusahelas talle järgnevad kasutajad täidavad määruse nr 6/2002 artikli 110 lõikes 1 kehtestatud kasutustingimusi. See hoolsuskohustus eeldab ühelt poolt, et ta teavitab ostjat asjaolust, et asjaomane osa sisaldab disainilahendust, mille omanik ta ei ole, ja et osa on mõeldud kasutamiseks ainult selles õigusnormis sätestatud tingimustel, ning teiselt poolt, et ta kaotab õiguse sellele klauslile tugineda, kui ta teadis või oleks mõistlikult pidanud teadma, et osa ei kasutata vastavuses nende tingimustega.

⁴¹ Vt teises kontekstis eelkõige kohtuotsus, 8.9.2016, GS Media (C-160/15, EU:C:2016:644). Euroopa Kohus otsustas, et niisugustele kaitstud teostele osutavate hüperlinkide panemine veebisaidile, mis on teisel veebisaidil ilma autoriõiguste omaja loata vabalt kättesaadavad, ei ole „üldsusele edastamine“ direktiivi 2001/29 artikli 3 lõike 1 tähenduses, kui neid veebilinke pakub ilma kasusaamise eesmärgita isik, kes ei teadnud või ei võinud mõistlikult teada, et nende teoste teisel veebisaidil avaldamine on ebaseaduslik. Kuigi see kohtuotsus ei ole käesolevatele kohtuasjadele otseselt ülekantav, juhin tähelepanu sellele, et Euroopa Kohus kasutas samasugust kriteeriumit, mille ma välja pakun.

⁴² Vt Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta (ELT 2004, L 157, lk 45; ELT eriväljaanne 17/02, lk 32) artikli 13 lõige 1, milles on sätestatud: „[l]iikmesriigid tagavad, et pädevad kohtuasutused määravad kannatanud osapoolle avalduse alusel rikkujat, kes teadlikult rikkus või pidi põhjendatult olema rikkumisest teadlik, maksma proportsionaalselt õiguste valdajale rikkumise tagajärjel õiguste valdajale tekitatud kahju ulatuses kahjutasu. [...]“ (kohtujuristi kursiiv). Vt ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2016. aasta direktiivi (EL) 2016/943, milles käsitletakse avalikustamata oskusteabe ja äriteabe (ärisaladuste) ebaseadusliku omandamise, kasutamise ja avalikustamise vastast kaitset (ELT 2016, L 157, lk 1), artikli 4 lõige 4, milles on sätestatud: „[ä]risaladuse omandamist, kasutamist või avalikustamist käsitatakse ebaseaduslikuna ka juhul, kui isik omandamise, kasutamise või avalikustamise ajal teadis või oleks pidanud asjaolusid arvestades teadma, et ärisaladus omandati otse või kaudselt teiselt isikult, kes kasutas ärisaladust või avalikustas selle ebaseaduslikult lõike 3 tähenduses“ (kohtujuristi kursiiv).